

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorii foiei, pe afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețu prenumeratiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 59.

ANULU XXII.

Săbiiu în 28 Iuliu (9 Aug.) 1874.

(tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. v. a. Pentru princip. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inserate se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.)

Săbiiu în 8 Augustu 1874.

Congresulu internatiunali s'a întrunit la Brusel'a în 27 Iuliu n. mai întâiu numai cu scopu de a statui unu „modus procedendi” fatia cu cei ce devinu prizonieri în resbelu. Entusiasmatu de nobil'a idea congresulu vrea să facă și unu codu militariu generalu și deobligatoriu pentru toate statele europene. Așu fi unu progresu remarcabilu, cându în epoc'a civilizațiunei și a libertății s'aru statui unu atare codu, care în temporile de resbelu să scutască averea privată, onorea și viața cetățienilor și să deo soldatulu luptatoriu cându devine prizonieru unu refugiu siguru contra prigonilor neumane; dară după presemnele ce le avem se pare că congresulu se va desparti fără de vre-unu rezultat pozitiv și astfel va remane și acesta problema rezervată generațiunilor viitoare, că și multe alte lucruri omenesci.

Scirile mai nouă ce vinu din Brusel'a ne spunu, că reprezentanții intrunți acolo sunt desbinați în două caste. O grupă, cu Rusi'a în frunte, la care pottemu adauge și pre Germani'a, voiesce să iee de base la discussiunile congresului proiectulu rusescu, care e foarte vastu, și să codifice astfel totu materialulu relativu la dreptulu internatiunali în tempuri de resbelu. Ceea-laltă grupă, reprezentată prin puterile apusene, nu va să meargă atât de departe că cabinetulu din Petersburg și sustiene, ca e de ajuns, deca se va încheia deocamdată o convențiune relativă la traterea cu prizonierii și deca se va alatură la această convențiune unu tratat care să reformeze unele dispozițiuni din convențiunea dela Genf, luându-se de base proiectulu „societății internatiunale pentru îmbunătățirea sortii prizonierilor”.

Diferința de opinii se pare că provine din o neîncredere și o gelosia între puteri. Nu se poate nega, că în proiectulu rusescu, pre care principele Gortchakoff și cancelariulu imperiului germanu, Bismarck aru dori să-l veda pus de base la lucrările congresului, precompansce interesulu Rusiei și alu Germaniei. Proiectulu în cestiune stigmatizandu reserțele în provinciile cucerite slabescce prin această puterea defensivă a tuturor statelor, pre cându de alta parte elu medilocitu radica valoarea puterilor ofensive. Acest'a este unu favoru pentru Rusi'a și Germani'a, cari acum dispun de cele mai considerabili puteri ofensive și din punctulu de vedere alu reflecșiunei istorice se poate presupune, că pre unu patraru de seculu înainte aceste două imperii puternice probabilu voru deveni mai coredu în pozițiunea de ofensivă decâtu de defensivă. Ceea ce slabescce defensivă și întaresce ofensivă este în primă linia în folosulu puterilor amintite, pre cându Franci'a și Angli'a voru avé sa suferi mari daune. Sperăm înse că din discussiunile congresului va rezultă o apropiere și amicitia cordiale între puteri spre a statui cel puțienu unele norme pozitive, cari să corespondă secululu lumineloru în care traimu — spre a scuti pre nenorociti de furia bestială, la cari se potu demite în furia resboiului cei tari de inimă.

Pre cându oper'a de codificare a dreptului militariu internatiunali se discută cu multu interesu în capital'a Belgiului, pre atunoi neferici'a Ispania ni înfățișă unu spectaculu pôte unicu în istoria lunei. Îndată după abdicarea regelui Amadeu — alu cărui guvern constituționalu pôte să resolve problema

Spaniei, — izbucnira toate pasiunile și ambițiunile nemărginite ale pretendentilor de puterea statului. Bandele carliste, invapăiate de fanatismulu religiosu și sumutate continuă de jesusi și legitimisti, cutriera țieră dela unu capetu până la altulu. Devastațiuni înfricoșate, macelarii, incendiuri și alte flagele ce le aduce cu sine resbelulu civilu, sunt la ordinea zilei și rod la radeșin'a națiunei spaniole. Ispani'a este aproape de abisulu perirei. Puterea executivă a statului se aretă nepotincioasă. Nici curagiosulu Castellar, nici federalistulu Figueras, Py Margal și cei-lalti sieși ai republicei nu potera ispravi nimicu, pentru că anarhi'a le paralază puterile, de cari mai potera dispune.

Între atari impregiurări triste, cari amerintiă pre neferici'a Ispania cu distrugere totale, intervențiunea puterilor europene în favorulu guvernului din Madridu este o necesitate imperativă ce o simțiesce Europ'a care nu mai pôte fi privitoria pasivă la atari barbarii ce se comitu din partea carlistilor degenerati. Acesti'a nu mai vreau să scie de dreptulu gintilor și de umanitate. Impuscaturile prizonierilor, jafulu și incendiulu ce se petrecu de coredu în fortareții aproape de Madridu, Cuenca, pre care o ocupara carlistii, impuscarea capitanului Schmidt care eră corespondent prussianu, sunt semne și urme de furia acestoru banditi.

Ce este mai tristu, carlismulu din Spani'a fii și este spriginitu într'ascunsu cu banii și alte medilôce din partea jesusilor și legitimistilor. Din acestu incidentu mai multe puteri se preocupara seriosu de ide'a intervențiunei. Escadr'a italiană a plecatu în apele Ispaniei spre a fi gata de ori-ce eventualitate. Germani'a care vede în progresele jesusilor unu omenu reu, înca s'a grabitu a-si tramite navele sele în apele din nordulu Spaniei, spre a sterpi pirateri'a ispaniolă care procura arme și proviziuni pre sēm'a carlistilor.

Caus'a pentru care intervențiunea s'a traganatu până acum e de a se caută în solidaritatea intereselor ce le au toti monarhistii din Europ'a între sine. Nu de dragulu republicei voru interveni puterile europene, mai alesu Germani'a și Itali'a, în favorulu guvernului din Madridu, ci de frică vaticanului, de spaimă către despotismulu ierarhicu din Rom'a, care nu se sfiesce, a recurge la toate medilôcele per fas et nefas — spre a-si asigură domni'a asupra spiriteloru.

Adunarea națională din Versailles s'a prorogatu până în Decembre. Afară de orleanisti, cari au facutu propunerea de prorogare în speranță, că în intervalulu ferieloru se va chiarifică caosulu parerilor, toti sunt de opinie, că contraștele voru deveni mai acute și mai veștinte. Legitimistulu Franco și dechără în adunare cu o emfază provocatoriă, că va întreprinde toate pentru restaurarea monarhiiei, și ministrulu presedinte Cisséy nu avu curagiuulu să răspundă la o atare provocare cotediata. Adunarea națională se vede că există numai la parere și cu toate aceste nu s'a disolvatu cadiendu propunerea făcută în acestu întielesu. Ea va fluctuă dela unu estremu la altulu fără de a da Franciei o formă de statu solidă și durabilă — dreptu recompensa pentru suferințele ei cele mari în ultimii ani. Interesele partideloru au suprimatu adevărulu devotamentu către binele și prosperarea patriei.

Diariulu „le Constitutionnel” se exprimă asupra cestiunei de prorogare astfelu:

„Două tendințe forte distinse împartu astadi țieră: un'a are caracterulu aspirațiunei către unu repausu imediatu, și cea-laltă cere resolvarea definitivă a crizei guvernamentale cu ori-ce prețiu.

Între cei dintâiu sunt partisanii prorogării adunării; între cei de alu doilea sunt acei care ceru disolvarea adunării.

Admitându-se, că Franci'a este atinsă de o boală periculoasă și dureră cea dintâiu sunt, în fati'a acestei boale și acestui bolnavu, partisanii medicinei simptomatice și alinătorie; cei-lalti sunt sectorii ai marelor remedii medicale și chiaru chirurgicale. Unii voru să tamaduiescă efectulu, iera alții să se acatie de causa.

A discută, care din aceste două sisteme este mai ratională și mai oportună în aceste impregiurări cu totulu spinôse, aru fi foarte greu. Fia-care găsește multe argumente pentru parerea sa, și cu câtu intrăm în această cestiune cu atât remanemu nedecisi în ratiunea, în onestitatea și patriotismulu nostru.

Inse celu mai bunu medilocu este de a ne lumină chiaru lângă paciinție asupra suferințelor sele și a ne raporte instinctulu seu de conservatiune. Nici medicii cei mai întiepti n'au alte medilôce, cându sciința nu le mai pôte ajută nimicu.

Ei bine, credem a fi petrunsi de adeveru dicendu că majoritatea națiunei, mas'a compactă și profundă a țierei, — a acelei părți de țieră care nu face politica, care muncesce, care și dă socotela despre situațiuni prin unu sentimentu instinctivu asupra intereselor sele morale și materiale mai multu decâtu printr'o logică artificială — credem a aretă unu adeveru incontestabilu de faptu dicendu, că multimea națiunei, numerulu, miliônele, preferă medilôcele de așteptare decâtu procedurile de operațiuni radicale, adică pentru prorogatiunea pentru multu tempu și ca disolvarea îi inspiră multă nesiguranță.

Acastă opiniune nu o basăm numai pre demonstrațiunile dela bursa dară și pre informațiunile ce ne vine din provincie și dela țieră.

Dopă scirile din urma ce ni vinu din Pest'a, proiectulu de lege despre incompatibilitate nu va deveni coredu lege și novel'a electorale ce trece prin atâtea greutăți în cas'a reprezentativă înca nu se va primi fără ori-cari diferențe de către cas'a magnatilor. Comisiunea casei de susu a terminatu în 4 Augustu discussiunea asupra proiectului de incompatibilitate și a decisu, să propună mai multe modificățiuni însemnate în tressulu. Așu s'a stersu punctulu, după care arendatorii domenilor pôteau să fie deputati; s'au stilisat mai precisu paragrafi ce se referescu la directori, consiliarii administrativi ai societăților de acțiuni; directorulu institutulu de creditu fondiaru ungaru înca nu se pôte alege deputatu și în urma s'a decisu, că membrii tuturor ordurilor monarhali să pôte primi mandate de ablegatu. E probabilu, că cas'a de susu va votă modifiicațiunile aprobate de comisiunea juridică și că proiectulu va mai veni înca odată înaintea camerei ablegatilor. Cumcă această va ascultă de votulu Casei de susu, abia se pôte presupune, și e probabilu, că deferințele ce se voru nasce între ambele corpuri legiuitoare nu se voru pôte aplană înainte de prorogare. Și pentru novel'a electorale se pregătescu mai multe emen-

damente. Agitațiunea cea mai potențială contr'a novelei se desvôlta din partea deputatilor transilvaneni, cari nu se mulțimescu cu reducerea censului pentru Transilvani'a. Baronulu Komény se dice că a elaboratu unu memorandu asupra acestei afaceri. Guvernulu și dă toate silințele spre a scôte legea nemodificată. Comitiu supremu suntu recercati a se află la desbateri și pre lângă acesti'a mai multi membri cu influință din partid'a conservativă s'au de hiaratu pentru acceptarea nemodificată a legii. Nu e înse siguru, că veni-vă succursulu la timp și că succede va împedcarea amendărilor propuse. Guvernulu, dopă cum afirma „L. ung.” are de cugelu și este impoternicitu a prorogă numai decâtu sesiunea de etei, îndată ce în cas'a magnatilor se va decide numai n'a modificatiune în novel'a electorale.

Diet'a Croatiei s'a deschisă Joi'a trecută.

Dopă cum este cunoscutu, Adunarea Asociațiunei tranne se va țiené Luni și Marti la Dev'a, și dopă cum amu întielesu va fi numărôasă.

Domnule redactori!

Vedindu în nrulu 55 alu „Telegrafulu Rom.” dela 12/24 ale curenței, că „mai multi veneratori ai Statutulu organicu” cetindu într'unu numeru mai recente alu „Albinei”, că eu în calitatea mea de Vicariu, a-si fi vizitat eparchi'a Oradiei, și de alta parte aru avé informațiuni, că eu a-si funcțiună și că Protopresbiteru alu Branului, — interpeléza pre Ven. Consistoriu archidieceșanu: „cum se potu întrunf acele două oficie din diocese diverse într'o persôna?” Si mai vedindu eu, că domni „veneratori” au fostu reu înormati cându au conceputu interpelațiunea de susu: asiă dară și până cându pôte va urmă responsulu Ven. Consistoriu, și spre înscirea dloru „veneratori”, dară mai vertosu pentru sciința onoratului publicu, mi țienu de datorință a răspunde eu la interpelațiunea de susu, și a te rugă domnule redactoru, să binevoiesci a dă locu în diariulu ce redigi, urmatoriulu meu

Răspunsu:

Este dreptu, că eu înca din primele zile ale lunei lui Iuliu trecut, amu începutu funcțiunea mea, de vicariu și presedinte la consist. nostru din Oradea-maré; și că în această calitate — simțindu necesitatea de a-mi cunosce turm'a, și de a fi cunoscutu de deus'a — între altele, amu întreprinsu și unele visitațiuni în districtulu acelu Consistoriu și asiă „Albin'a” a fostu bine informată, cându a scrisu despre acelea; dară de felu nu este dreptă acea informațiune a „dloru veneratori ai statutulu organicu”, că eu după începerea funcțiunei mele de vicariu și presedinte, alu Consistoriulu aradano, a-si fi mai savarsitu și funcțiuni de protopresbiteru alu Branului, fia conșinși domni „veneratori” că eu mi cunoscu și drepturile, și datorințele mele.

(Ioanu Metianu.)

La cele de mai susu noi nu avem sa adaugem alt'a, decâtu că P. Prot. I. Metianu n'a esitu înca din numerulu protopresbiterilor archidieceșani, ba după informațiuni sigure și demă de totă credință sub Nr. exhib. 1609 cere dela Cons. însuși a se mai lasă în oficiulu protopresbiterale alu Branului și mai departe cu acelu adusu, că (în contr'a conoluș.

sinod.) sa i se dea unu administratoru. Asiá dara judece publiculu cine are dreptu. Red.

Dia' Ungariei.

Buda pest'a in 17 Iuliu 1874. Cas'a reprezentantiloru s'a deschis la 10 ore.

Part. C o s m a urgeza responsulu la interpelatiunea ce o a facutu densulu ministrului de justitia inca in anulu trecut, lun'a lui Decembre. Interpelatiunea tiente intr'acolo, pentru ce nu porta ministrulu de grige, cá legile tiei sa se edee in traducere autentica in tote limbile patriei, pentru ce specialmintele legile din 1872 si 1873 nu s'au publicatu in editiunea oficiala si in limba romána, cáci lipsindu acésta traducere cetatienii románi suferu multa dauna.

Interpelatiunea se va predá ministrului de justitia.

Lad. K o v á c s, referintele comisiunei economice subterne raportulu despre bugetulu casei pentru lun'a lui Iuliu.

Urmându ordinea dilei vine la desbatere concessiunea liniei de feru Temisior'a—Orsióv'a.

Paragrafi dela 1 pâna la 21 se primescu fara desbatere.

La rlinea 3 din § 21 propune comisiunea centrale urmatoriulu emendamentu: „Daca cladirea liniei se va si gata înainte de a trece acestu terminu (de 4 ani), lini'a Caransebesiu—Orsióv'a sa se predee comunicatiunei celu multu cu trei luni înainte.“

Ig. H e l f y subterne emendamentulu: sa se faca in alini'a acésta provocare la § 3 din conventiunea internationala si inainte de cuvintele „sa se predee comunicatiunei“ sa se aduge „inse numai in acel'asi tempu cu lini'a romána.“

Ministrulu de comunicatiune, contele Z i c h y, pledéza pentru testulu originalu, emendamentulu lui Helfy nu se póte acceptá, pentru ca drumulu de statu n'are nici o influinta asupra liniei romána.

Ios. V i d l i c z k a y spriginesce emendamentulu lui Helfy.

Relevandu ministrulu de finantie G h y c z y, ca dispuseliunea de a se deschide comunicatiunea totu in acel'asi tempu, este copriosa in conventiunea internationala, Cas'a trece la votare asupra § 21, care se primesce de majoritatea parlamentului cu emendamentulu facutu de comisiunea centrale.

Paragrafi 22 si 23 se primescu fara desbatere. La § 24 comisiunea centrale subterne proiectulu de resolutiune: sa se indrumeze guvernulu a face dispuseliuni pre cale administrativa spre regularea tarifelor diferentiali pre catu va poté de corendo.

Asupra acestui paragrafu se incinge o disputa lunga si interesanta; in urma paragrafulu in cestiune se primesce cu 138 contr'a 96 voturi asiá precum l'a stilisato comisiunea centrale.

Proiectele de resolutiune subternute de comisiunea centrale relativu la mesurile administrative in cestiunea tarifei si construirea unei a don'a sine dela Vatiu pâna la Marchegg s'au primitu. La propunerea intei'a declará Csernatony, ca primirea ei nu e de nici unu folos.

Dupa aceste se primescu proiectele de legi despre liniele Iaurinu—Ebenfurt si Waagthal. In proiectulu primu se primi dupa o desbatere lunga determinatiunea, cá sa se dica in testulu obligatiunilor de prioritate si alu actiunilor: ca lini'a nu se bucura de nici o garantia din partea statului.

Buda pest'a 18 Iuliu 1874. (Cas'a reprezentantiloru) s'a deschis la 10 ore.

E. D a n i e l referéza asupra petitiunilor resolute de comisiunea petitiunaria la numerulu 50. Petitiunile se dau ministerieloru respective, afara de petitiunea sinodului greco-orientala din Sabiu, care se róga pentru sustinerea autonomiei cu privire la scólele confessionali. Acésta se pune conformu propunerei lui

B o n c i o in cancelaria camerei spre a se vedé din partea tuturor.

Col. R a d ó recomanda raportulu comisiunei economice asupra bugetului casei pentru lun'a lui Iuliu.

St. M a j o r o s nu póte pricepe, cum s'a preliminaru in bugetulu pentru lun'a lui Iuliu sum'a de 10,000 fl. pentru tiparitori si de aceea cere deslusiri dela referintele.

C. R a d ó: Antevorbitoriulu se pare ca nu cunósce de locu cerculu de activitate si competinti'a comisiunei economice, cáci ara trebú sa scie, ca ea platesce posesoriloru de tipografii pentru lucrurile prestate dupa tarife statorite. Caus'a pentru care s'a urcatu sum'a de acum, o afla in discursurile cele lungi ale deputatiloru (ilaritate). Pentru lun'a din urma spesele s'au urcatu la 6000 fl., cele-lalte 4000 fl. s'au preliminaru, pentru ca comisiunea sperá ca lun'a lui Iuliu va fi cea din urma in sesiunea acésta.

Cas'a aplacidéza spesele preliminate pre lun'a curenta 90,821 fl. si primesce in a trei'a cetire proiectele despre drumurile ferate.

Urmandu la desbatere proiectulu despre creditulu decursivu (de 29.000 fl.) receratu spre a potea introduce sistemulu metricu, acéla se primesce nemodificatu.

Dupa acésta se continua desbaterea speciale asupra proiectului de lege si primul oratoru e

P. N e m e s i u. Densulu 'si motiveza (in conventarea sea ce s'a publicatu in fói'a nóstra) emendamentulu, care mergea intr'acolo: sa se lase afara din § 5 cuvintele: „necomputandu-se adausul de sarcinari pamentului“, cáci numai astfelu vomu corespunde intentiunei adeverate a art. II transilv. din 1848.

F. E i t e l a r u si doritu, cá paragrafulu din cestiune sa fia pusu pre o base mai drépta si mai liberale. Oratorulu afla ca paragrafulu disu cuprinde o restringere de dreptu si nu tiene de suficienta legea electorala, fiindu ca acésta se poté indreptá si mai bine. Anume censulu transilvanu se potea pune pre temeiulu sistemului de contributiune de astadi. Censulu din 1848 se sustiene togm'a asiá cá si cându de atunci nu s'aro fi facutu nici o schimbare in sistemulu de contributiune si câte sisteme avuramu de atunci? In a. 1848 éra o posesiune de pamentu de 13—18 jug. de ajunsu, pre cându adi se cere duplulu; censulu s'a modificatu dara cu respectu la Transilvania, dara cei 8 fl. se sustienu. Acésta este o restringere de dreptu, este unu privilegiu; pentru ca in Transilvania suntu posesori mici de pamentu si prin censulu acésta se eschidu in masa dela urna. Oratorulu tiene ca e fôrte justu, a statori censulu in Ardélu cu 10 fl. astu-feliu, cá intr'acésta sa se compute ori-ce contributiune directa, si darea casigului personalu, dara neavendu sperantia in reusirea acestei propuneri fiindu ca a cadutu mai inainté o atare propunere declara ca nu primesce § 5, ci se alatura la acele pareri cari stau mai aproape de a sea parere si anume la votulu separatu alu sectionei VII.

Baronulu K e m é n y afirma, ca prin censulu din cestiune, care in fapta pentru Transilvania e numai 5 fl. 88 xr. nu se restringe numerulu alegatoriloru, ci se maresce cu 50%. Lipsindu date autentice pâna acum legislativ'a nu póte statori unu censu definitivu. Oratorulu face emendamentulu: sa remana afara in § 5 cuvintele: necomputandu-se darea castigului personalu si adausul pentru desarcinarea pamentului“ si sa se puna in loculu loru: „cá dare de pamentu, de casa si venit, necomputandu adausurile pentru desarcinarea pamentului.“

L. H o r v á t h aduce spre ilustrarea liberalismului deputatulu Eitel unele date din proiectulu electoralu elaboratu in 1863 de universitatea sasésca.

B o n c i o i a ia cuventulu pentru a corige cuventarea sea ce fu reu intielésa.

Ministrulu S z a p á r y replica dlui Bonciu care apara votulu separat si deputatulu Nemesiu, ca datele de medilocu generali nu se poté mediloci.

Dupa acésta respunde la imputarea

facuta de Bonciu, care aflá ca expresiunea „nationalitati de limba straina“ este vatematoria, ca elu (oratorulu) nu privese nationalitati de straina, ci acésta este numai usu la cetatienii de limba nemagiara. In urma recomanda paragrafulu spre primire.

Dep. K a p p demonstrandu, ca calcululu lui Kemény cu censulu Transilvaniei este reu si desfasurandu adeverat'a stare a lucrului, propune in emendamentulu seu: In acele parti ale tiei, asupra carora se estinde vigórea art. II trans. din 1848, se bucura de dreptulu electoralu toti acei'a, cari in comunele mari si mici au posesiune de pamentu de 10 jugero (de câte 1600 □^o)

Bel. L u k á c s spriginesce propunerea lui Bonciu si dupa densulu se declara mai multu deputati pentru propunerea lui Bonciu.

V. B a b e s i u polemiséza contra lui Kemény si Mocari si in discursulu seu venindu la nationalitati profetésece, ca in momentulu cându voru periorománii voru incetá si maghiarii de a mai esi-tá ocupandu nemtii loculu lor, cari apoi voru gravitá cátra Germani'a. Oratorulu spriginesce emendamentulu lui Nemesiu.

Discursulu

deputatulu nationalu Ioanu Popoviciu-Deceanu, rostitu in adunarea deputatiloru Ungariei, la 23 Iuliu, a. c., la §. 12 alu no-velei electorali.

On. camera! mai inainte de tote gassesu de cuventia a declará, ca sustienu opiniunea separata, pentru delaturarea punctului 5 din §. 12 alu legii electorali. Si fiindu ca acésta opiniune separata a fostu desvoltata d-ja cu fôrte multa elocintia, nu aflá de necesariu, a face o mai adenca scormonire de argummente, pentru sustinerea ei; dara nu me poté totusi conteni, de a riscá si din parte mi unele observatiuni.

Onerab. meu colegu, A u g n s t u P o l s z k y, ba chiaru si insusi dl. ministru de finantie, precum si alti domni din partid'a drépta, au accentuat in mai multe renduri reciprocitatea drepturilor cetatiene; ci; inse, dupa parerea mea, domni'a lor n'au aplicatu tocmai corectu acelu principiu de dreptu.

Anume, principulu de dreptu, dupa parerea mea, este ca toti cetatienu, cari se bucura de drepturile unui stat, trebuie totodata sa aiba parte si de detorintie corespundietorie; — principiu, din care apoi resulta firesce, ca acele detorintie trebuiescu si indeplinite. Deci eu, din partea mea, nu gasescu pré bine aplicata acea deductiune, ca indeplinirea detorintieloru trebu e sa premérge practicárei drepturilor. Intr'unu statu unde drepturile si detorintiele cetatienescu se baséza pre legi positive, asiá ce-va crede ca n'au póte avé locu, de óre-ce statulu are dreptulu si poterea de a constringe pre cetatienui sei la indeplinirea acelor detorintie.

Si eu credo, on. camera, ca fôrte slaba si ticlósá trebuie sa fia puterea unui stat — atunci, cându ea nu are alte medilóe pentru constringerea cetatienuiloru sei la indeplinirea detorintiei lor, decâtu numai prin mediloculu de a le delrage drepturile politice.

Se d'ce, ca nu se platescu darea. Este adevératu, ca fôrte reu se platesce, si ca fôrte multe restantie de dare se afla in tíera; dara intrebú: óre caus'a acestui reu consiste ea in acea lacuna ce a esistatu pâna adi in legea electorala, prin neintroducerea acelei dispositiuni, ca — celu ce nu-si platescu contributiunea nu póte usá de dreptulu electoralu? — Nu, dloru! Caus'a acestui reu a consistatu si consiste in lips'a de legi bune pentru contributiune; consiste in aceea, ca stringerea contributiunei nu este regulata astfelu, încátu si póta corespunde astetárei. Din acésta consideratiune, onor. camera, eu credo si sustienu, ca introducerea acestei dispositiuni in legea electorala, este pré deplinu gresita si necorespondietoria scopului.

Dara acésta dispositiune este toto-

data nejusta, si lovesce — pre terenulu practicei — in principiile egalitátei de drepturi:

Anume: §-lu de fatia, respective punctulu 5 din acestu §. alu proiectului de lege pusu in desbatere, pretinde nu numai dela alegatorii de deputati, cá sa-si platésca darea, ci si dela alegatorii comisiuniloru municipali, pentru ca aceia-si alegatorii alegu pré deputati, cari alegu si comisiunile municipali. Dara comisiunile municipali constau din dóue parti, anume: din membri alesi si din virilisti. Apoi legea nu pretinde, decâtu dela membri alesi si dela alegatorii acestor'a, cá sa-si platésca dările, téra pre virilisti ii lasa neatinsi.

Amu auditu accentuandu-se, ca are sa le vina rendulu si virilistiloru, cu alte cuvinte: are sa se introduca unu regulamentu de constringere, prin care si acésti'a inca voru trebú sa-si achite dările. Ei bine; dara déca este asiá, apoi atunci de ce nu s'a amanatu acésta dispositiune, pâna atunci, cându se va aduce o lege de contributiune, egalmente impunetória pentru toti cetatienui patriei, cari voru sa usodie de drepturile politice, aiba acéstea ori ce tílu si temeiul? —

Mai este inse o impregiurare, destulu de importanta, care vorbesce contra acéstei dispositiuni. Anume: Legelatiunea nóstra se baséza pre sistemulu de dóue camere. Un'a din aceste este camera inferióra, adeca acésta on. casa; cealalta este camera superióra, adeca cas'a boieriloru. Acum, dloru, conformu §-lui de fatia, membrii acestei camere nu póu sa fia, decâtu acei'a, cari se alegu pre basa indeplinirei detorintieloru contributionali, pre cându membrii camerei boerescu poté sa fia si acei boieri, cari nu-si platescu dările. Din aceste consideratiuni, onor. corpu legiuitoriu, eu amu avutu — credu — dreptate, cându amu disu mai inainte, ca acésta dispositiune este nejusta, fiindu ca lovesce in principiile egalitátei de drepturi.

Iára apoi, fiindu vorb'a despre aceea, ca cine-va numai atunci póte sa-si esereciedie dreptulu electoralu, déca mai întâiu si-a platitu contributiunea, cu alte cuvinte, déca a indeplinitu conditiunea corespundietoria dreptului electoralu, — acésta numai atunci aru poté sa aiba locu, cându contributiunea aru fi o indetorire voluntaria. — In casulu acésta inse aru trebú sa se dica „volenti non fiat iniuria“, adeca acelu ce nu platescu contributiune sa nu fia alegatoriu, si din contra: cela ce nu vrea sa fia alegatoriu sa nu platésca nici contributiune.

Ci, dloru, voui face inca si acea intrebare: óre cetatienui patriei nu posedu ei in statulu si alte drepturi cetatienescu, decâtu numai dreptulu electoralu?

Dara acésta este abiá o parte numai din complexulu drepturiloru politice practicabile in statulu constitutiunale. Déca dara cetatienui suntu indreptatiti la mai multe favoruri din partea statului, atunci contributiunea ce li-se pretinde cá sa platésca, nu sta in justa proportiune cu eserecitiulu dreptului electoralu; deci guvernulu si comisiunea centrale aru fi trebuitu sa calculede, cáta parte din contributiune corespunde dreptului electoralu, care este numai o parte din complexulu drepturiloru cetatienescu; numai atunci aru fi potutu, sa stabilésca proportiunea justa intre practirea dreptului si esecutarea detorintiei cetatienuiloru.

Sa mergemu inse mai departe. In sensulu deductiunii logice de mai înainte, acei ce se eschidu dela bineficiulu dreptului electoralu, n'aru fi tienti a indeplini nici o detorintia vis-a-vis de statu, precum suntu tienti acei'a, cari practica acéstu dreptu. Ci, d-loru detorintiele cetatienescu facia cu statulu, consistu ele numai in indeplinirea contributiunei, nu consistu óre si in faptulu, de a sacrificá punga si viét'a pentru binele patriei? Dara atunci vréu sa intrebú, ce locu a destínatu on. ministeriu si on. comisiune centrale in legea electorala pentru acei'a, cari si indeplinescu detorintia vis-a-vis de statu sacrificându sänge si viét'a? cáci indr'adevero, statulu aru fi detoriu sa le acorde drepturi corespundietorie

acestoru sacrificie; cu toate acestea in proiectul legii de facia, acestia, intru catu nu au alta calificatiune, sunt cu totu delaturati din cadrul dreptului. Sa nu se dica dara ca mentinerea punctului 5 este necesara pentru motivulu, ca practica de drepturi politice trebuie sa corespunda indeplinirea de datoriti.

S'a mai d'su apoi, d'loru, ca in privinta contributiunii mai puține de 120 fl. executiunea p'ote sa se amâne. Acesta e forte frumos, si s'aru p'ote considera dreptu unu favoru deosebitu, inse si o cursa periculoasa totu-odata, care — fara intentiune p'ote — aru deveni fapta prin impregiurarea, ca cetatienii respectivi, usandu de a estu favoru, nu si-aru plati contributiunea la tempu si astfelu de-oda s'aru tredi, ca sunt eliminati din numerulu alegatorilor, dara acesta desceptare a lor aru urna si-guru numai dupa incheierea listelor electorali.

Acestu punctu alu §-lui de sub desbatere mai are inca si o alta parte slaba, din care p'ote fi criticatu. — E constatatu adeca, ca elu nu va midilociu catu-si de pucinu incurgerea remasitiilor de contributiune, precum a declarati'o si insusi d. min. de interne, candu a respinsu amendamentul d-lui dep. Oláh. Din acesta apoi firesce urmedia evidentu adeveru, ca — de facto — nici este in intentiunea acestui punctu, midilociu incurgerii contributiunii, de ore-ce se voru gasi catu de multi proprietari de accia, cari pre langa cele mai considera-bili remasitiile de dare, totu-si voru si pasi in positiunea de a-si p'ote exercia dreptulu electoralu; densii adeca voru ave atata minte, incatu sa-si cumpere intr'unu altu districtu unu petecu de posesiune catu le potu fi de ajansu pentru obtinerea dreptulu electoralu, si astfelu eludandu legea, pre de-o parte voru usa de dreptulu electoralu intr'unu modu efino, fara a si plati remasitiile cele mari de dare, pre de alta parte ba fi economisati astfelu pre ne-anchitarea remasitiilor in voru intrebuinta pentru scopuri avant giöse numai loru insisi la alegeri.

Se prevede mai departe in acestu proiectu de lege intredicerea corumperei alegatorilor. Mi rezervu dreptulu de a-mi face la tempulu si loculu meu observatiunile cuvintioase in acesta privinta.

Acum'a vreu sa notificu numai atata, ca tocmai prin punctulu 5 din acestu § se deshide o ocaziune forte potrivita pentru corumpere, prin — imprumutare. Anume, celu ce va voi sa-si puna candidatura in vre-unu colegiu electoralu, n'are decatu sa dea bani imprumutu alegatorilor, pre cari cettodia, pentru ca accia sa-si p'ota astfelu achita datoriile contributiionali. Acesta manevra — firesce — nimené nu-o p'ote tasá de corumpere, pentru ca a imprumutá este iertatu; cu toate acestea insa in realitate acesta manevra nu va fi nimica altá, decatu corumpere.

S'a d'su apoi in acesta camera, ca cetatienii statului nu posedu virtutea, de a-si indeplini ingagiamentulu facia cu statulu. Este pre adeveratu ca, dările nu se respuđu cu destula esactitate; insa eu nu credu totusi, ca acesta s'aru p'otea numi tocmai — lipsa de virtute. Reulu acesta fara indoila trebuie atribuitu numai positiunii constrinse a contribuabiliilor, lipsei de moneda la bieta saracime, si altoru calamitati. Nu se aduna ap'ri contributiunea si din o alta cauza, anume din causa regulamentulu de stringere a contributiunii, carele este atatu de defectuosu, incatu nici pre departe nu corespunde scopulu. Deci, acra lipsa de virtute, care s'a observatu pana acum in indeplinirea contributiunii se va sustiene si pre viitoru si inca se p'ote ca in proportiune mai mare, de ore-ce poporulu, candu va observá efectele acestei legi, diu, nu va sa gasesca pre mare placere in osteneala practicarei dreptulu electoralu. Guvernulu fara indoila va sa cáscege prin acesta, de ore-ce, precandu acesta dispositiune va rari si mai tare inca sirurile alegatoriloru elementulu opositionalu, pana atunci elementele, pre cari s'a basatu in totu-deun'a si sa basedia inca si adi — gu-

vernulu se voru imulti cu p'cente considerabili.

Eu, d-loru, nu nemesu pre functionari de — proletari; dara esperiinta de toate dilele ne-a arelatu si ne areta, ca densii totu-deun'a tienu cu guvernulu. Eu inse nu le-imputu acesta, voi numai sa constat, ca acestia nici odata nu potu ajunge in positiunea de a nu-si plati darea, de ore-ce ea li-se sub rage din gaga. Ei dara totu-deun'a voru fi in exercitiulu dreptulu electoralu. Asemenea elementu sunt si capitalistii, caror'a mai bine le place sa adune, decatu sa platésca — p'cente. Acestia apoi numai din motivulu, ca sa nu platésca statulu mai multu, adeca cele 6%, totu-deun'a si voru plati darea cu esactitate si astfelu voru figura permanentu in lista celoru indreptati la urna leetorale.

Aceste elmente inse sunt totu-odata acelea, cari sustienu ori ce guvern, fie acela absolutistiu, fie constitutiunaru, — pentru ca, spre a-si asigura banii, au trebuinta in totu-deun'a de ajutorulu activu alu guvernulu. Aceste nu sunt elmente indepedenti, si punctulu 5 din § 12 alu legii de facia, tocmai acestoru elemente le asigura preponderanti'a facia cu elementele nedependenti.

S'a sustienutu in acesta on. camera de catra unii d-ni deputati, ca tocmai contribuabiliu cei mai avuti sunt in restantia mai mare cu darea, si dlu min. de interne si-a esprima dorinta ca deputatii respectivi sa-si probebie acesta asertiune. Eu inse asiá pricepu causa, ca acei d-ni deputati respectivi n'au voitu prin asertiunea lor, decatu sa apostrofie in modu indirectu guvernulu, pentru ce nu dispune astfelu, incatu stringerea acelu restantie sa se execute cu deplina rigore.

Dara fatia cu acesta apostrofare, eu a-si fi acceptatu dela onorab. d. ministru, ca sa produca — tocmai in interesulu guvernulu — argumente solide spre combatere; lucru, care d-sele p'otea sa-i fia cu atatu mai lesniciosu, cu catu, ca toate datele necesarie i stau la dispositiune, pre candu acei ce l'au combatutu de se-corn nu dispunu de ele, celu pucinu nu dispunu in proportiunea in care dispune dlu ministru.

Dupa toate aceste on. camera voi trece la reflectarea asupra punctelor 1 si 2 din acestu §, si fiindu ca nu voi sa abusedu de paciencia orabililoru d ni deputati, promitu a fi catu se p'ote de scurtu la vorba.

De cate ori a venitu pre tapetu vorba, ca, prin legea de fatia aru trebui sa se acorde drepturilor o estensiune mai mare, si legea sa se traduca in mai liberala si sa se basedia pre principulu egalitati de drepturi, totu-deun'a s'a obiectatu din partea adversa a camerei ca acesta nu se p'ote, deore-ce presentulu proiectu de lege, nefindu altu ca-va, decatu o interpretare a legiloru din 48, asemenea schimbări esentiali nu se potu introduce in tressulu, fara a jigni acea lege. Apoi, dloru, decatu primu punctulu 1 din § 12 alu acestui proiectu de lege, trebuie sa observamu indata, ca diu acesta se abate forte multu dela punctulu corespunditoru alu legii din 48, deore-ce acolo erau lipsate anume crimle, in urn'a comiterei caror'a cetatienu si pierdea dreptulu electoralu; punctulu de fatia inse nu numai ca nu contine o dispositiune mai liberala, dara estinde acesta grea pedepsa, chiaru si asupra delictelor, care e unu conceptu atatu de vastu si elasticu, incatu la unele ocaziuni p'ote sa despoie pre forte multi alegatori — de votu, de ore-ce p'ote sa cuprinda in sine si delictu sen mai bine greseli de acele cari abiá se pedepsescu cu arestu de cate-va ore, pre candu insusi proiectulu de lege nu admite perderea votulu, decatu numai in limitele duratei pedepsei de inchisore. Astfelu dloru, se p'ote intempra, ca cine-va tocmai in tempulu compunerii listelor electorali sa fia arestatu de facto, pentru ore-care delictu comisu fara intentiune chiaru, — lucru ce se p'ote intempra ori-cui, si eata, ca acelu alegatoriu, de si si-a espiatu peccatulu indata dupa incheierea listelor electorali, totusi

— in sensulu punctulu de fatia — devine despoiatu de dreptulu electoralu pre tempu de unu, doi, sen chiaru si trei ani. Apoi acesta dispositiune, on. camera aru fi o grava nedreptate.

Din acesta cauza deci, amu onorea a presentá unu amendamentu, in sensulu caruia testulu, care se incepe cu cuvintele „c a r i“ si pana la cuvintele „d e l i c t e“ este a se sterge din punctulu 1 alu acestui paragrafu si a se inlocui cu acestea: „acei, ce suntu condamnati in urn'a comiterei delictelor preteriscu in punctulu 2, § 5 din legea dela 48, — in decursulu duratei pedepsei suntu opriti dela votu.“

Este adeveratu, ca dlu dep. C. Csemeghi a facutu amintire aici si despre delictu ce se potu comite prin pressa, cum suntu anume agitatiunile seu provocările la arme. Dara amendamentulu meu nu slabesce catu-si de putienu legei; deore-ce in §. 5 din legea dela 48 este semnalata anume infidelitatea catra tron, tradarea de patria etc. fara a se face deosebire, decatu asemenea delictu s'aru comite prin pressa, ori pre altu terenu. Fiindu dara ca toate acestea suntu prevedute in § lu amintitu din legea dela 48, eu nu gasescu de utulu, a se mai specificá anume delictu de pressa in punctulu 1 alu §-lui 12 din acestu proiectu de lege.

Dupa parerea mea, punctulu 2 este mai necorectu, mai nejustu inca si decatu punctulu 1. Este unu adeveru generalmente recunoscutu si accentuat de catra toti oratori, cari au luat inaintea mea cuvintulu in acesta cestiune, — ca pre nedreptu se apléca forte adese-ori arestulu preventivu. S'a accentuat inse totu odata si aceea, ca arestulu preventivu este reclamatu de interesulu justitiei si ca prin urmare, de-si contine ore-cari umbre de nedreptate, elu trebuie toleratu intre institutiunile statulu. Ei bine; acesta o recunoscu si eu, dara tocmai pentru ca arestulu preventivu inca nu probedia unu delictu deserversitu, eu nu potu admite, ca cetatienii preventivi sa fa inca si despoiatu de dreptulu electoralu. Dlu dep. Csemeghi a mai d'su apoi ca d-sea nu p'ote concordá cu conceptele d sele — faptulu, ca unu arestante sa fia adusu, buna ora dela Illova — intre panduri la urn'a electorale.

Acesta, d-loru, nici eu nu o aprobu, cu alte cuvinte si eu sum de parerea, ca cei ce sub decursulu votarei suntu de facto condamnati la inchisore, seu se afla in arestu preventivu, sa nu fia admisi la urna; inse nu potu admite, ca ei sa nu fia admisi nici in listele electorali, de ore-ce espiandu-le pedepsa inca inainte de alegere, aru fi nejustu sa li-se deneg dreptulu de votare, numai din simpla cauza, ca pre candu se componeau listele electorale, densii se aflau in arestu.

Din acesta cauza, amu onorea a presentá inca unu amendamentu, care se resuma categoricu in urmatoarele: „Punctulu 2 din § sa se stérge cu desversire din proiectulu de lege.“

Acestu amendamentu cu atatu mai vertosu lu recomandu spre admitere, cu catu in privinta condamnatiilor, pre cari nici nu suntu de parere a-i aduce intre panduri la urna, — se p'ote intercala o dispositiune potrivita la § 73, prin acea modificare, ca in locu de fras'a: „dreptulu de votare compete numai acelu care suntu trecuti in listele electorale“ sa se dica: „dreptulu de votare compete numai acelu alegatoriu trecut in listele electorali, cari nu se afla de facto — arestati prin sentinta judecatorésca.“ Prin acesta modificatiune proiectulu de lege aru corespunde apoi scopulu si in acesta privinta.

In fine, d-loru, voi sa notifu, inca atata, ca punctulu 2 din acestu § se afla totu odata in contradictiune si cu insa-si legea; de ore-ce punctulu 3 din acestu § dispune, ca numai acei suntu privati de dreptulu electoralu, cari suntu condamnati in virtutea legii la perderea acestui dreptu; apoi § 91 cu urmatoarele ierasi cuprindu totu dispositiuni de acele, cari precisedia lamuritu sentintile judecatoréscai cari coprindu intr'insule perderea

dreptulu electoralu. Asiá dara inca od ta sustienu, ca, aru fi forte nedreptu si necorectu, ca pre arestantii preventivi, despre cari inca nici se scia, decatu in adeveru suntu culpabili seu bá — sa-i punem in intr'o categoria cu criminalistii condamnati prin sentinta judecatorésca.

Decu deci, d-loru deputati, facia cu toate aceste arg'mente totusi nu veti respinge aceste puncte eronate din presentulu proiectu de lege, parerea mea este, ca va veti blamá inaintea intregi lume juridice; — si pentru ca acesta sa nu se intemple, mi-idu voi'a dara a recomenda inca odata amendamentele mele spre primire! —

Invitatiune.

Comitetulu provisoriu pentru infiintarea gimnasiului romanu in Seini, are onorea a invita pre toti romanii, cari se interesedia de causa acesta, si in specie pre romanii din comitatulu Satmarelu si din comitatele vecinate, Marmatia, Cetatea de Petra, Solnoculu de medilocu Crasn'a si Ugocia, la adunarea generale ce se va tiene in urbea Bai'a-mare in 2 si 3 Septembrie a. c.

In adunarea acesta consultările voru decurge dupa program'a urmatoaria:

Siedinti'a I.

1. Deschiderea adunarei la 9 ore a. m. prin presedintele comitetulu provisoriu, care si va depune mandatulu, si va provoca adunarea sa se constituie de nou.
2. Facerea raportulu comitetulu provisoriu prin referintele seu.
3. Casariulu face raportu despre starea casei.
4. Desbaterea modalitati infiintarii fondulu receratu, cum si prin cine sa se manipuleze acela.
5. Cetirea prin referintele respectivu si desbaterea proiectulu de statute a gimnasiulu infiintandu.
6. Desbaterea proiectelor eventuale si date in scrisu, privitorie la cestiune.
7. Alegerea comitetulu permanente, si invitatiune pentru agendele aceluia.

Siedinti'a II.

8. Autenticarea protocolulu din diu'a de eri, si pertractarea eventualelor proiecte.
9. Deciderea loculu si tempulu fiitoriei adunari.
10. Inchierea siedintiei prin presedinte.

Datu in Lipon (colt. Satu-mare) la 23 Iuliu 1874. „Fed.“

Varietati.

*(Unu automatu viu). — Acestu ann este fertilu in monstruositati si fenomene patologice unele mai eststraordinarie ca altele.

Spitalulu s-tului Antonu, din Parisu, are in acestu momentu in servitiulu doctorulu Mesnet, unu omu, care prin raritatea afectiunii de care este atinsu, prin singularitatea ne mai audita a simptomelor ce presinta, prin interesulu si dificultatea problemelor ce le da savantiloru ca sa le resolve merita a fi cunoscutu.

Pensionarul spitalulu s-tului Antonu este unu june cantatoriu, care in tempulu resbelulu din 1870—1871, fu atinsu in capu de unu glontiu. Acestu glontiu ii lovi cranulu oblicu deasupra urechiei din stanga si ii lua o parte din osulu parietalu, ca de 8 centimetre. Creerii au remasu goli in urn'a unei spaimentatore operatiuni dupa care se credea ca ranitalu nu va mai trai.

Cu toate acestea elu scapa, in urn'a unei paralisi temporale a membriloru din drepta. (Se scie ca paralisia care vine in urn'a unei lesiuni a creieriloru se manifesta in partea opusa lesiunii cerebrale).

Acesta paralisia s'a vind-catu de totu si dupa cicatrissati'a ranei, elu potu a-si relua profesiunea de cantatoriu pre care o esersa cu satisfactiunea publiculu si a sea, candu dupa catu-va tempu fu apucatu de nisce ac-

cidente nervoase de unu caracteru estraordinariu, care l'au facutu sa intre in spitalu.

Accidentele consistau in crise cari tie-neau 24—48 ore, crise, cari nu apartinenu nici unei clase de anomalii a functiunilor celebrare. In tempulu crisei era ca unu adevratu automatu viu.

Automatulu mecanicu represinta unu organismu artificialu construitu si dispusu astu-feliu ca slobodirea unui resortu pune in miscare piesele din care se compune, si le face sa esecute o serie de miscari. Cu catu acesta serie e mai complicata, cu atatu automatulu e mai perfectu, fiindu ca ne areta mai esactu ilusi'a unei manifestati a activitatiei umane comandata de o vointia inteliginte. Astu-feliu automatulu pre care Vaucanson l'au facuse sa esecute o bucata forte dificila fu reputata ca o minune a artei mecanice.

Ei bine, omulu care se ocupa, si la care savantii se duc sa veda si sa studieze acestu casu forte estraordinariu, — le va fi forte dificilu de a fi de acordu asupr'a mecanismului acestuia, — acestu omu devine in intervale unu automatu dotatu cu vietia, adeca o fiintia cu totulu fara con-sciintia, si cu totulu nesimitoriu de dore-rea fisica, dara asupr'a carui'a ore cari sen-satiuni de pipaire lucrédia ca slobozirea unui resortu alu unui automatu artificialu, adeca l'au face sa faca o serie de acte core-lative.

Astu-feliu l'au puse in picioare. Con-tactulu pamentului cu talpele picioareloru descépta in elu trebuintia de a umbla. Umbla cu unu pasu egal si dreptu inainte, cu privirea fiesca, fara a pronuncia vre-o vorba, e cu totulu strainu de totu ce lu impresora.

Déca in umbletulu seu intimpina vre-unu obstaculu l'au cauta cu man'a si trece pre delaturi. Déca mai multe persoane for-média unu cercu impregiurulu lui tienendu-se de mani, se incerca sa treca prin in-tervalele inchise de manile unite, nereusindu, se intorce inapoi, trece diametrulu cercului, se arunca din nou asupr'a unui'a din cari e compus cerculu, si reincepe manegiulu seu. Tote acestea le face fara a da celu mai mieu semnu de cunoscintia.

Déca l'au pune josu, si ii pune unu condeiu in degete. Indata acestu contactu descépta in elu trebuintia de a serie. Cauta harthia si cernela, indata ce le are, serie o scrisore nu numai intielésa dara si inte-ligintia, tratandu de afacurile ce-lu intere-sédia. Face cu acest'a unu actu intelec-tualu, dara fara consciintia, caci revenindu in starea sea normala, nu-si aduce aminte de ceea ce a scrisu.

Déca ii pune in mana o harthia de tigara, indata incepe a se cantá, scote taba-cherea si face forte bine o tigare, ia cutia de chibrituri si tragendu unu si aprinde ti-garea. Pote sa-i stenga tote chibriturile fara a-lu descuragiá. Elu le intrebuintieza pre tote. Dara déca in loculu aceluia ce l'a aprinsu i da unu altu, l'au tiene in mana pana candu consuma, si nimicu nu pote sa-lu de-termine sa se servésca cu elu.

Pote sa-i puna ori si ce in tabachere: fenu, scama si chiaru lana, face tigare si fumédia fara a semti ce este.

Dara eata ceea ce este si mai curiosu: pote sa faca sa esecute acte artistice pro-fesionale. Pote, punendu-i inainte unu in-strumentu cu resorturi dactile, sa lu faca sa cante, un'a din arilele sele de concertu. Pen-tru acest'a nu trebuie decâtu sa-i puna in mani o parchie de manusi de piele.

Indata ce si-a pusu manusile, cauta notele sele de musica. I da o hartia su-cita. Indata ia atitudinea unui cantatoriu in fatia publicului si se pune a cantá cu gesturi forte bine simtite o bucata din re-pertoriulu seu.

Celu din urma detaliu care nu e facutu pentru a intriga pre observatori. In crisele sele auto-matosomnambuliste, acestu omu singularu, este cleptomanu, adeca are mo-nomania de a furá.

Ia totu ceea ce gasesce si care sa póta incapea in busunariu. Déca se pune cine-va inaintea lui, indata ce l'a atinsu, pune man'a

si scote ceasornicul din busunariu si l'au pune intralu seu, pre care poti sa-lu iei imediatu fara sa faca macaru vre-unu gestu ca sa te oprésca.

Acestea suntu principalele deslusiri cari ne au pornitu asupr'a casului acestui bolnavu estraordinaru. La elu punctulu de plecarea alu manifestatiunei automate este forte coordonatu, chiaru intelectuale (proba scrisorea) dara fara cunoscintia. Sensatiunea transmisa la creeri joaca aci rolulu re-soltului care slobodindu-se pune in miscare rotele automatului flautistu alu lui Vaucan-son, si l'au face sa esecute unu concertu. Creerii acestui bolnavu nu suntu lipsiti, in tempulu crisei, de facultatea simtiului Dara acesta sensibilitate dactila, care produce in centrulu nervosu asi de singulare efecte, este muta pentru durere. Pote cine-va sa-lu ardía fara sa-i cauzeze cea mai mica durere,

In intervalulu criseloru sele este sa-natosu de minte si de corpu. Se pare ca actele automate pre cari le au facutu in tempulu accesului apartienu altuia si nu lui.

* * Gazeta de Cologni'a ves-tesce intrunirea unui congresu de diuaristi la Baden-Baden, si luarea decisiunei in si-nulu seu de a crea o asociatiune de diua-risti avendu de scopu a fonda o casa de re-tragere la betranetie si luarea de mesuri contra reproduciloru ilicite de articole.

* * Politi'a din Franci'a in urm'a unei denunciari se afla pre urmele individului care aru fi procuratu petroleu comunei spre a incendiá monumentele. O harthia, gasita intre acelea ale ministerului justitiei si adresata dlui I. B. Clement, membru alu comunei, da in acesta privintia lamuririle necesarie.

Miserabilulu care s'a asociatu brigan-dagiului comunei este unu omu forte cuno-scutu si asupr'a carui'a politi'a avea de multu ochii deschisi.

Afara de acest'a se vorbesce despre arestarea a trei vechi federali. Doue din aceste arestatiuni s'aru fi facutu chiaru in personalulu scenei unui'a din teatrele mari. Alu treilea s'aru fi arestatu la sosirea sea la un'a din garele Parisului in momentulu in care ajungea dela Dijon.

* * Unu raportu alu biroului agricolu din Washington constata ca pamentulu cul-tivatu cu grau in anulu acest'a s'a inmultitu cu 2 milione de acre. Recolta se spera a fi superiöra cu 6 la suta celei din anulu trecutulu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Augustu n. Grán 6 fl. 53 xr. fru-mosu, 6 fl. 20 xr. mestecat, 2 fl. 60 xr. qual. infer.; secar'a 4 fl. — xr. pana 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pana 1 fl. 87 xr.; cucuruza (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galé'a austriaca.

Cánp'a — fl. maj'a.
Linteá 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 75, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.
Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.
Carnea de vita 18—20 cr. p., de porc 28 xr. Un-sorea 79 xr. pana la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Iuliu (6 Aug.) 1874.

Metalicele 5%	70 60
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 55
Imprumutulu de statu din 1860...	107 25
Actiuni de banca	973 —
Actiuni de creditu	243 50
London	109 95
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78 25
" " " Temisioreno	76 —
" " " Ardelenesci	75 25
" " " Croato-slavone	80 —
Argintu	103 50
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 81

Concursu.

Aflandu-se parochi'a Ponorelu din protopresbiteratulu Zlat'a de susu va-canta se escrie concursu pana la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolarie fipsate de comite-tulu parochialu, si jertfele obicinuite pri-nose, prescuri etc. care calculate aducu

onu venitu anualu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au sa si asterna suplicele lor instruate cu documentele recerute de prescisele Stat. org. la subscrisulu pana la terminulu susu prefipu.

Cámpeni 24 Iuliu 1873.

Cu intelegerea comitetulu parochialu.

Ioanu Patiti'a,

(2—3)

protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. S. besului se escrie amesu-ratu ordinationei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pana la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii cate o ferdela de cucuruza in grauntie, si cate o di de lucru, si

2. Venitele stolari indatinat.

Doritorii de a ocupa prementonat'a parochia, au sa-si inainteze petitiunile pro-vedute cu tote documentele recerute de statutulu organicu scaunulu protopr. gre-co-res. in S. Sebesiu pana la terminulu prelipu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concervintelui protopr.

(2—3)

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acest'a concursu pana in 1-a Septem-bre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.

2. Portiune canonica de 30 jugere.

3. Casa parochiale cu supraedifi-catele necesarie.

4. Dela aprópe 200 familii cate doue feldere cucuruza cu toleulu si o di de lucru.

Dela acei'a cari voru a ocupa ace-sta parochia, se cere, — sa fia absolutu de gimnasiu si institutulu clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indrepta petitiunile lor instruate in sensulu Statutulu org. la subsemnatulu in Alm'a pana la ter-minulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comi-tetulu parochialu.

I. Almasianu

Protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. a Suplacului protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acest'a concursu pana in 1 Septembrie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale si supraedifi-catele necesarie.

2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.

3. Dela 100 familii cate o feldera cucuruza sfermitu si o di de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si substerne recursurile lor instruate in sensulu Statutulu org. pana la ter-minulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comite-tulu parochialu.

I. Almasianu

Protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea ambelor posturi in-veltatoresci la scol'a poporale gr. or. d'n Torchisio, constatatore din doue clase ele-mentare, se deschide prin acest'a concursu.

Salarele impreunate cu aceste pos-turi suntu: pentru postulu de invetiatoriu la clas'a a 2-a 350 fl. v. a. si cuartiru liberu; iera pentru postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a 250 fl. v. a. si cuartiru liberu, pre langa indatorire, ca pentru a-cesse salarie, sa tiena ambii invetiatori si scol'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupa prementio-natele posturi invetiatoresci, au a-si tra-mite petitiunile lor instruate in sensulu \$ lui 13 din „statutulu organicu“, pana in 15 Augustu a. c. la prea onoratulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Turchisio in 15 Iuliu 1874.

Comitetulu parochialu gr.

or. din Turchisio.

prin Nicolau Soiu,

parochu si presedinte.

(3—3)

Edictu.

Scarlatu Ioanu nascutu in Roma-ni'a la Turnulu Magureleloru, dara cunu-natu si fostu locnitoriu in Brasiovu, au parasitu cu necredintia, de unu anu de dile, pre legiuit'a sea socia Alessandrin'a nascuta Ioane Sotira din Brasiovu, si pribegesce in lume fara de a se scí lo-culu unde se afla, este prin acest'a ci-tatu, ca in terminu de unu anu si o di, sa se presentie inaintea subscrisului foru matrimoniale; caci la din contra, si in absentia lui se va pertractá si decide procesulu divortiale intentatu asupr'a-i.

Brasiovu 16 Iuliu 1874.

Forolu matrimoniale gr. or. alu tractulu protopopescu I alu Brasiovlui.

Iosifu Baracu,

protopopu.

(1—3)

Edictu.

Georgiu Dimitriu Dinu, carele de trei ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Silea, ambi din Vulcano, se citédia prin acest'a ca in terminu de unu anu de dile, de adi inainte, a se infatisia inaintea subscrisu-lui scaunu ppescu, caci la din contra, procesulu matrimonialu asupr'a-i pornitu, se va decide si in absentia lui.

Scaunu protopopescu alu Branului. Zernesti, 24 Main 1874.

Ioanu Metianu.

(3—3)

Edictu.

Vasilie Nistoru Nenga d'n Nou, ca-rele de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Ev'a Ioanu Parv. lu din Magerusiu, cu doi copii, se citédia prin acest'a in terminu de unu anu de dile, a se infatisia inaintea subscrisului scaunu protopopescu, caci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i pornitu dela 26 Ianuariu a. c. se va decide si in absentia lui.

Scaunu protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovlui.

Brasiovu 14 Iunie 1874.

Ioanu Petricu

Protopopu.

(3—3)

**Celu mai nou si mai mare
depositu de orológe in
Sabiú.**

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Ulit'a Cisnadiel Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu:

„La Coron'a Ungariei“.

Recomenda orologe sele de auru si argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu cate fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu cate fl. 28.

30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150.

De I calitate orológe cu pendulu,

o decore pentru ori. ce locuintia cu cate

fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46,

50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de

marina si desteptatorie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru si argintu, pro-

bate prin oficiu si adeca: Lantiuri de

argintu cu cate fl. 3, 4, 5 pana la 12,

de auru: Lantiuri de gatu cu cate fl.

32, 34, 36, 40, pana la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa mo-

dulu celu mai nou solidu si cu garantia

de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis

et franco.

(14—20)